

Український ВІСНИК

М. Меленко

Часопис Союзу Українців Румунії. Рік видання XXXI. № 23-24 (грудень) 2025

ВеселоГо Різдва та ЩасливоГо НовоГо Року!

Нині ся з'явила
Весела новина,
Що Пречиста
Діва Мати
Сина породила.

Привітання голови СУР з Різдвяно-Новорічними святами

Зимові свята щороку стають приводом для радості та повернення до коренів, приносячи із собою світло наших традицій, тепло родини та красу предківських звичаїв, що незмінно передаються з покоління в покоління й об'єднують нас, де б ми не були. У ці дні ми особливо відчуваємо, що єдність української спільноти Румунії є однією з наших найбільших цінностей, а краса української культури проявляється і в колядках, що лунають у домівках, і в святковій вечері, приготованій за давніми традиціями, і в символах віри, які ми дбайливо зберігаємо, і в невидимому зв'язку між людьми – у природній солідарності між дітьми, батьками, бабусями й дідусями, у тій любові, з якою передається рідна мова як безцінний дар прийдешнім поколінням.

Де б не жили українці Румунії – у селах, великих містах чи невеликих громадах, дух цих свят дарує однакове відчуття приналежності та спадкоємності, однакоvu радість зустрічей і рівне прагнення зберегти нашу культурну спадщину. Збереження української мови, традицій та звичаїв є не лише моральним обов'язком перед тими, хто впродовж століть оберігав і відстоював нашу ідентичність, а й відповідальністю перед тими, хто прийде після нас, щоб кожна дитина знала українські колядки, розуміла красу предківських традицій і пишалася культурою, з якої походить.

Упродовж багатьох років Союз українців Румунії залишається поруч із членами спільноти, підтримуючи ініціативи, що зміцнюють людські зв'язки, просуваючи

освіту рідною мовою, заохочуючи культурні проекти та супроводжуючи кожне покоління на шляху утвердження української ідентичності. СУР і надалі є головним партнером української громади, безпечним простором, де оживають традиції, де шануються наші цінності та де кожна родина знаходить спадкоємність, повагу й підтримку.

У цій святковій атмосфері, коли звуки колядок і світло різдвяної зірки приносять мир у душі та надію на майбутнє, щиро бажаю вам гармонії й радості у ваших домівках, а в серцях – тепла спільноти, до якої ми належимо.

Бажаю вам щасливого Різдва та Нового року, сповненого здоров'я, звершень, натхнення й віри в те, що разом ми здатні зберегти й передати далі суть нашої української ідентичності.

Голова Союзу українців Румунії
Депутат Парламенту Румунії
Микола-Мирослав ПЕТРЕЦЬКИЙ

Привітання Миколи-Мирослава Петрецького з нагоди Національного дня Румунії

Велике Об'єднання 1 грудня 1918 року було не лише результатом волі румунської більшості, а й наслідком значущого внеску національних меншин. Їхня роль була складною, глибокою та відповідальною. Участь представників меншин у Національних зборах історичних провінцій, зокрема на доленосному зібранні в Алба-Юлії, стала ясним підтвердженням відданості ідеї самовизначення та проєкту Об'єднаної Румунії.

У складних обставинах після Першої світової війни та на тлі розпаду двох імперій національні меншини проявили зрілість, далекоглядність і політичну мудрість. Вони підтримали творення держави, здатної забезпечити стабільність, безпеку й перспективи розвитку. Представники меншин сприяли формуванню сприятливого політичного середовища, делегували своїх представників, брали участь у політичних організаціях, підтримували військові зусилля та економічне відродження.

Резолюція Національних зборів в Алба-Юлії чітко визнавала значущість меншин, проголошуючи «повну національну свободу для всіх народів, які проживають разом», гарантію права кожної етнічної спільноти навчатися, управляти та здійснювати правосуддя рідною мовою, а також пропорційне представництво в законодавчих органах держави. Саме ці принципи заклали підвалини моделі співіснування, яка прагнула зберегти ідентичність і культуру кожної спільноти.

Після 1989 року Румунія розпочала демократичну перебудову, спираючись на міцні конституційні основи. Конституція 1991 року гарантує рівність усіх громадян «незалежно від раси, національності, етнічного походження, мови, релігії, статі, думок, політичної приналежності, майнового стану чи соціального походження», тим самим зміцнюючи підмурівок сучасного та інклюзивного суспільства. Румунська держава досягла значного прогресу у сфері захисту прав національних меншин, ставши європейським еталоном і активним учасником формування міжнародних стандартів у цій галузі.

За 107 років, що минули від часу Великого Об'єднання, румунська нація продемонструвала силу, витривалість і рішучість перед обличчям історичних викликів. Сьогодні, 1 грудня, відзначаємо не лише великий день нашої історії, але й мобілізуємося перед викликами сучасності. Ми живемо в умовах серйозних загроз: масштабної війни на нашому кордоні,

проявів гібридної агресії, що прагне посіяти хаос, ненависть і розкол у суспільстві, а також атак на демократичні цінності.

У цій ситуації наші єдність та солідарність із Україною, яка своїм героїчним спротивом захищає всю Європу, мають вирішальне значення. Тільки разом можемо стримати агресію Росії та подолати один із найтемніших періодів нової європейської історії.

Відкрите суспільство потребує толерантності, емпатії та взаємної поваги, щоб функціонувати збалансовано та ефективно протистояти сучасним загрозам. Зміцнення цих принципів є необхідним для збереження внутрішньої згуртованості та публічного простору, в якому кожен має можливість висловитися й зробити свій внесок.

Цінності, що лежали в основі Великого Об'єднання – співпраця, солідарність, повага до різноманіття та орієнтація на спільне благо – залишаються актуальними й сьогодні. Вони мають бути дороговказом для румунського суспільства у відповідь на стрімкі зміни в Європі та світі. Продовження демократичного розвитку, зміцнення інституцій і підтримання відкритого діалогу між спільнотами є ключовими умовами для збереження нашої єдності та забезпечення стабільності і прогресу країни.

На многая літа, Румуніє! Вітаю всіх румунів і всіх, хто називає цю країну своїм «домом»!

З діяльності нашого депутата

ЗУСИЛЛЯ ЗАДЛЯ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ГРОМАДЯН

Голова Союзу українців Румунії, депутат Микола-Мирослав Петрецький, направив запит Валерію Згоні, голові Національного органу з управління та регулювання у сфері комунікацій (ANCOM), у якому попросив надати роз'яснення та вжити конкретних заходів щодо проблеми мобільного зв'язку та доступу до інтернету в прикордонних районах Сучавського та Марамороського повітів.

Микола-Мирослав Петрецький вважає, що сфера телекомунікацій є одним із стратегічних напрямків розвитку сучасної держави, а Румунія досягла значного прогресу в останні роки, посідаючи одне з перших місць серед європейських країн за швидкістю інтернет-послуг та мобільного зв'язку. Водночас у деяких регіонах, особливо в сільській місцевості та прикордонних районах, спостерігаються серйозні проблеми, які негативно впливають на повсякденне життя громадян.

Особливо складна ситуація спостерігається в населених пунктах, розташованих на кордоні з Україною, де проживають численні громади українців Румунії. У повіті Сучава, зокрема в селах уздовж прикордонної лінії, а також у Марамороському повіті, особливо в долинах Вішеу та Рускови, жителі часто стикаються з відсутністю сигналу румунських операторів мобільного зв'язку. Через це мобільні телефони автоматично переходять у режим роумінгу в мережах українських операторів, що спричиняє значні додаткові витрати для користувачів, хоча вони перебувають на території Румунії.

Ця ситуація є ще більш проблематичною, оскільки режим «Roam like at home» не поширюється на Україну, яка не є членом Європейського економічного простору. Таким чином, громадяни Румунії, які

проживають у цих районах, фактично потерпають через технічні та адміністративні недоліки.

Микола-Мирослав Петрецький зазначив, що там, де були впроваджені технічні рішення, проблему вдалося швидко усунути. Позитивним прикладом є пункт пропуску через кордон «Серет», де встановлення нового ретранслятора усунуло сигнал, що підтверджує наявність ефективних технічних рішень.

На жаль, у багатьох інших прикордонних населених пунктах телекомунікаційна інфраструктура не модернізувалася понад 20 років. Замість інвестицій були встановлені лише попереджувальні знаки про ризик входу в роумінг, без усунення основної проблеми.

У цьому контексті голова СУР звернувся до ANCOM із проханням повідомити, чи існує план заходів щодо модернізації інфраструктури мобільного зв'язку та інтернету в прикордонних районах Сучавського та Марамороського повітів або, за потреби, інші технічні рішення, які могли б усунути ризик переходу в міжнародний роумінг на території Румунії.

Микола-Мирослав Петрецький підкреслив, що мешканці цих громад мають право на сучасні, без-

печні та доступні комунікаційні послуги, як і будь-який інший громадянин Румунії, а держава зобов'язана гарантувати це шляхом ефективної координації між відповідальними органами влади та операторами мобільного зв'язку.

ЗАКОНОДАВСТВО

Представник української меншини в Палаті депутатів Микола-Мирослав Петрецький проголосував за Стратегію національної безпеки Румунії на період 2025–2030 років і виклав свої аргументи щодо важливості цього документа. Він підкреслив, що в умовах регіональної нестабільності та все більш складних викликів у сфері безпеки ухвалення чіткої та послідовної стратегії є надзвичайно важливим для захисту національних інтересів.

Микола-Мирослав Петрецький наголосив, що це надзвичайно важливий документ у нинішньому безпековому контексті, позначеному регіональною напругою, гібридними загрозами та непередбачуваними міжнародними подіями. Стратегія чітко окреслює основні загрози для Румунії та визначає напрями дій, необхідні для захисту громадян, критичної інфраструктури та демократичних цінностей, – зазначив голова СУР.

Він підкреслив, що документ однозначно вказує: стратегічна загроза з боку Російської Федерації залишається головним ризиком для безпеки Румунії та Чорноморського регіону. У цьому контексті, – за його словами, – Румунії потрібна сильна держава, здатна ефективно протидіяти всім загрозам, які є частиною гібридної війни, спрямованої проти суспільства та демократичних принципів.

«Прийняття цієї Стратегії дозволяє румунській державі зміцнити свою спроможність до реагування, посилити механізми запобігання та управління ризиками, а також підтвердити тверду відданість тісній співпраці з партнерами по НАТО та Європейському Союзу задля підвищення регіональної безпеки та національної стійкості», – підсумував Микола-Мирослав Петрецький.

ОГЛЯДАЧ

Привітання з нагоди 35-річчя заснування СУР і Дня української мови

Президента Румунії Нікушора Дана

Пані та панове,

Вітаю вас з цією подією, яка знаменує два важливі моменти для українців Румунії: 35-ту річницю з дня заснування Союзу українців Румунії та День української мови.

Це свято відзначається в складних умовах драматичної війни, але саме тому воно набуває особливої ваги, нагадуючи нам про силу спільноти та міць солідарності. Перед обличчям страждань, спричинених війною, послання єдності та співчуття стає моральною підтримкою та підтвердженням нашої спільної єдності та гідності.

Румунія та Україна мають не тільки спільний кордон, а й спільні цінності, історію сусідства та європейську долю. Зворушлива реакція румунського суспільства на драму мільйонів українських біженців показала, що наша солідарність є глибокою та щирою, заснованою на моральних та громадянських цінностях, які нас визначають.

Українська спільнота має глибоке коріння в історії та культурі нашої країни. Протягом 35 років Союз

українців Румунії популяризує культурну ідентичність та традиції, зміцнює соціальну згуртованість і відкриває нові перспективи для освіти та розвитку. Живучи разом, ми вчимося цінувати одне одного й плекати різноманітність як джерело надії та сили.

Румунія завжди була відома своїм міжетнічним співіснуванням, яке сьогодні набуває особливої ваги в умовах насильства та викликів, спричинених війною. Коли історія ставить нас перед випробуваннями, ми маємо шанс відповісти на них принципами, що визначають нашу європейську та демократичну долю: свободою, правдою, повагою до людської гідності, солідарністю з маргіналізованими, з біженцями, з тими, хто втратив родину та батьківщину.

День української мови є також даниною поваги тим, хто зберігає її живою: учням, вчителям, членам спільноти, а також святкуванням пам'яті, ідентичності та культурного опору. Українська мова сьогодні несе в собі відгомін надії народу, який бореться за свободу і мир.

Як і будь-яка етнічна меншина, українці Румунії дуже добре розуміють, наскільки важливою є рідна мова, яка є носієм ідентичності, цінностей і національної свідомості спільноти. Тому я впевнений, що в діалозі між румунськими та українськими властями ми зможемо знайти конкретні, європейські рішення на легітимні прагнення румунської меншини в Україні щодо освіти рідною мовою, відповідно до міжнародних зобов'язань, взятих на себе нашіми країнами.

Дорогі українці,

Ваша спільнота є прикладом стійкості, відданості своїм кореням і, водночас, лояльності до Румунії. Наша країна потребує внеску кожної громади – вашої енергії, культури, самовідданості та наполегливості, щоб залишатися простором різноманіття й європейських цінностей.

Нехай ця річниця приносить вам радість, зміцнює єдність і поглиблює діалог з румунським суспільством. Разом ми можемо будувати майбутнє миру та процвітання – для сьогодення і для наступних поколінь.

Зі святом вас – українці, українська спільнота й усі, хто зберігає й плекає українську мову!

Міхая Журке – Голови Канцелярії Прем'єр-міністра Румунії

Доброго дня!

Пане Голово, шановні колеги з Адміністрації Президента, Парламенту, Уряду,

Для мене велика честь вітати вас сьогодні, у цей святковий день, що знаменує 35 років діяльності Союзу українців Румунії та, водночас, День української мови.

Національні меншини Румунії вносили й продовжують вносити значний вклад у багатство та різноманіття нашої країни. Кожна спільнота – українці, мадляри, німці, словаки, євреї, роми, турки, татари, серби, – зберігає і передає свої традиції, мову, ремесла, а також унікальні культурні й історичні перспективи. Ця етнічна мозаїка в демократичній державі, де Конституція гарантує права національних меншин, є стратегічним ресурсом для соціального та економічного розвитку.

Я родом з Ораді – міста, яке по праву позиціонує себе як осередок мультикультурності. Його естетику, якщо можна так сказати, формували мадлярська, румунська, єврейська та словацька громади. Сьогодні це розвинене місто, яким я щиро пишаюся, адже саме ці спільноти сприяли його розвитку впродовж історії й продовжують робити це нині. Мультикультурність, культурна, етнічна та релігійна різноманітність міста є, по суті, джерелами його сили та поступу.

Національні меншини роблять важливий внесок у розвиток Румунії – через участь у демократичному житті, досягнення загальнонаціональних цілей та збереження власної ідентичності в гармонійний спосіб, із повагою до всього суспільства.

Повага та підтримка цієї спільноти не повинні залишатися лише на рівні заяв – вони мають підкріплюватися постійними й відчутними діями. Румунія й надалі забезпечує освіту рідною мовою для українських учнів, надає гуманітарну та логістичну підтримку в умовах війни, розв'язаної Російською Федерацією, а також підтримує представників національних меншин у парламентських та урядових структурах. Усе це є конкретними проявами відданості захисту та підтримки національних меншин.

Дякую! Слава Україні!

Представника Міністерства закордонних справ Румунії Дана Янку

Пане голово Микола-Мирославе Петрецький, Пані та панове високопосадовці Румунської держави,

Шановні гості з України, Пані та панове,

Перш за все, від імені Міністерства закордонних справ хочу привітати Союз українців Румунії та всю українську спільноту з подвійним святом – 35-річчям з дня заснування СУР та Днем української мови.

Також хочу подякувати панові Петрецькому та його команді за роботу, яку вони здійснюють для зміцнення двосторонніх відносин між Румунією та Україною. Микола-Мирослав Петрецький очолює також парламентську Групу дружби з Україною в Парламенті Румунії, і в цій якості я тісно співпрацював із ним у підготовці заходів у цьому напрямку, включно з візитом делегації Групи до Києва у серпні цього року.

Ми часто говоримо, що румунська меншина в Україні та українська меншина в Румунії є містками між нашими державами. Можливо, це звучить як

усталений вислів, але це не применшує його правдивості. Адже саме ці меншини, кожен їхній представник допомагають нам краще пізнати наші країни та суспільства, подолати стереотипи й кліше, що сформувалися в ті часи, які ми залишили позаду.

Я переконаний, що сила й сучасність нації та суспільства значною мірою визначаються тим, як вони захищають та інтегрують тих, хто відрізняється від більшості. Повага до прав осіб, що належать до національних меншин як з боку Румунії, так і з боку України, є важливою складовою наших спільних європейських цінностей.

Водночас забезпечення цих прав є невід'ємною частиною ширшого процесу реформ, пов'язаних з європейською інтеграцією. Це шлях, який пройшла Румунія, шлях, яким нині йде Україна. І це щоденна праця, яка не завершується в момент вступу до Європейського Союзу.

А забезпечення цих прав та реформи в цілому, здійснюються не лише заради інтеграції. Наш досвід свідчить, що саме цього очікують громадяни, це в

інтересах усього суспільства. Адже побудова інклюзивного, толерантного середовища, в якому кожен громадянин, незалежно від мови, якою він розмовляє вдома, чи регіону, де живе, відчуває повагу, є питанням стійкості та демократичної зрілості.

Цими днями ми святкуємо українську мову, і я хочу скористатися нагодою, щоб висловити очікування і надію, що незабаром ми станемо свідками запровадження Дня румунської мови в Україні. Ми знаємо, що українська сторона вже зробила перші кроки в цьому напрямку, і впевнені, що подальші кроки також будуть здійснені, щоб це свято могло стати реальністю в Україні.

Це не лише акт взаємності чи політичний жест. Це, на мій погляд, було б визнанням внеску етнічних румунів в Україну в багатство українського суспільства, підтвердженням поваги до них, як громадян, які разом з усім народом України переживають трагедію, спричинену збройною агресією Російської Федерації. Багато з них, багато родин, як і інші громадяни, принесли найвищу жертву.

На завершення хочу ще раз привітати Союз українців Румунії, усю українську спільноту та побажати подальших успіхів у зусиллях СУР зі зближення наших держав.

Дякую!»

Привітання з нагоди 35-річчя заснування СУР і Дня української мови

Міністра закордонних справ України Андрія Сибігу

**Шановний пане Голово!
Дорогі українці Румунії!**

Прийміть мої щирі вітання із 35-літтям заснування Союзу українців Румунії! Ваша активність протягом десятиліть дозволяє зберігати українське слово, культуру й традиції, водночас роблячи внесок у зміцнення дружби та взаєморозуміння між Україною і Румунією. Головна сила українства це наші люди та їхня єдність. Справа згуртування українців Румунії має залишатися серед найважливіших завдань, оскільки визначатиме здатність утверджувати українську ідентичність у наступних поколіннях.

Збереження української ідентичності через мову, освіту, культуру, духовні та релігійні традиції – це той невидимий, але міцний міст, який поєднує українців Румунії з усіма українцями у світі та з Україною. Важливо, щоб наші діти де б вони не жили, могли у повній мірі користуватися правом навчатися рідною мовою, знати правдиву історію своєї країни та пишатися нею.

У теперішній період екзистенційних викликів для Української держави та народу, розраховуємо на підтримку нашої держави в її героїчній боротьбі з жорстоким російським агресором.

Цінуємо усі зусилля, спрямовані на взаємну підтримку та єднання між тими українцями, які історично поколіннями живуть у Румунії, та тими, хто знайшов у цій країні безпеку та притулок від російського агресора. Разом ви формуєте спільноту, яка демонструє приклад солідарності, взаємоповаги та любові до Батьківщини.

Дякую Союзу українців Румунії за підтримку України у найважчі часи! Слава Україні!

**З повагою,
Андрій СИБІГА**

Павла Грода – Президента Світового Конгресу Українців

**Вельмишановний Голово Парламенту Румунії,
Шановні депутати, представники української
громади Румунії!
Дорогі друзі!**

Для мене, як Президента Світового Конгресу Українців, велика честь звертатися до вас сьогодні з нагоди 35-ої річниці заснування Союзу українців Румунії. 35 років це історія невтомної праці, громадської відданості та любові до України.

Союз українців Румунії став невід'ємною частиною демократичного життя країни, взірцем для всіх українських громад в Європі та вагомим членом Світового Конгресу Українців.

Ваш голос у парламенті Румунії, підтримка шкіл та культурних центрів, публікації українських ви-

дань і День української мови ухвалені на найвищому рівні – усе це сприяє зміцненню культурного багатства Румунії та збереженню української ідентичності. Ви довели, що українська громада Румунії це активна і відповідальна частина суспільства. Ваші освітні ініціативи, дитячі програми, літні табори, культурні фестивалі та конференції стали мостами взаєморозуміння між нашими народами.

Окремо хочу подякувати Парламенту та Уряду Румунії за багаторічну підтримку України, а також за послідовний і відкритий діалог зі Світовим Конгресом Українців. Нашу делегацію неодноразово прийняли в Румунії на найвищому рівні. Особливу вдячність висловлюю за солідарність у найтяжчі роки війни. З перших днів російського вторгнення Румунія та народ тепло приймали українських біженців і надавали надважливо військову, еконо-

мічну та політичну підтримку Україні. Ця людяність назавжди залишатиметься в серцях українців.

Сьогодні, коли Україна бореться за свободу та справедливість, приклад Союзу українців Румунії є натхненням для всього нашого українського світу. Ви показали, що сила у єдності, у спільній праці, у вірі в майбутнє.

Від імені Світового Конгресу Українців щиро вітаю Вас і дякую за 35 років служіння гідності та любові до України і Румунії. Особлива подяка Голові Союзу українців Румунії Миколі-Мирославу Петрецькому, який також є віце-президентом Світового конгресу Українців за Східну Європу та депутатом румунського парламенту.

Нехай Господь благословить Союз українців Румунії, народ Румунії та нашу спільну мету – справедливий і сталий мир в Україні, безпеку і процвітання Румунії.

**Слава Румунії!
Слава Україні!»**

Від Евгена Чолія, колишнього голови СКУ

**Достойні гості,
Пані і панове!**

Сьогодні є особливий день, оскільки ми відзначаємо у Румунському Парламенті 35-річчя Союзу українців Румунії та День української мови в Румунії.

З цього приводу, від імені громадської організації «Україна 2050», а також як колишній президент Світового Конгресу Українців, я маю честь та велике задоволення, що можу в цей ювілейний день привітати всіх засновників, голів, членів і працівників Союзу українців Румунії та скласти Вам признання та подяку за ваш значний внесок у розвиток Союзу українців Румунії, який є, безперечно, провідним членом Світового Конгресу Українців та Європейського Конгресу Українців.

На вашому веб-сайті написано, що основна мета Союзу українців Румунії полягає у захисті прав стосовно прояву і утвердження етнічної, мовної, культурної і релігійної ідентичності осіб, що належать до української національної меншини. Відродження та формування національної свідомості, захист індивідуальних і колективних прав членів організації і зміцнення румунсько-українського співробітництва.

Я пишаюся тим, що ви жертвовно і послідовно працюєте постійно та успішно досягаєте цієї мети. Бо дійсно, Союз українців Румунії вже 35 років плідно координує працю своїх складових організацій, захищає права своїх членів і всіляко сприяє збереженню українських культурних цінностей та формуванню національної свідомості українців Румунії.

У додатку можна ствердити, що в цей кризовий геополітичний час ви також активно допомагаєте Україні та українському народу, а також українцям, які тепер перебувають в Румунії через геноцидну війну Росії проти України.

Я мав приємність сім разів побувати в Румунії та брати участь у різних важливих заходах, в тому числі на саміті Світового конгресу українців у румунському

парламенті у 2024 році. Відвідуючи ваші філії в Бухаресті, у Тімішоарі, на Мармарошині тощо, я міг ознайомитись з українським громадським життям у Румунії та відчувати плідну діяльність Союзу українців Румунії.

Я багато з вами пережив під час моїх подорожей до Румунії. Пригадую, зокрема, 2012 рік, коли я мав зустрічі з Президентом, головою Сенату та головою Палати депутатів Румунії та закликав їх якнайскоріше полагодити певні адміністративні питання, щоб Союз українців Румунії міг відновити свою повноцінну діяльність, що і сталося за місяць після цих зустрічей на найвищому політичному рівні.

Мені дуже приємно особливо привітати депутата парламенту Румунії та голову Союзу українців Румунії Миколу-Мирослава Петрецького та відзначити його чудове та успішне керівництво Союзу українців Румунії. Серед його численних досягнень можна зарахувати, що як член Парламенту Румунії він вніс проект закону про відзначення 9-го листопада Дня української мови в Румунії, який був прийнятий Парламентом Румунії четвертого липня 2018 року. Відтак щороку відзначається цей день української мови в Румунії різними культурними заходами.

Сьогодні Україна захищає свою незалежність і територіальну цілісність Європи від імперіалістичних планів Кремля. Якщо Україна тепер не зупинить Росію і не виграє цю війну, тоді Росія буде йти далі і кине прямий виклик одній з країн-членів НАТО, провокуючи нову світову війну.

Нещодавні порушення Росією повітряного простору семи країн членів НАТО, а саме: Естонії, Латвії, Литви, Норвегії, Польщі, Румунії та Фінляндії це підтверджують. Тому нашим найголовнішим завданням є сприяти, щоб країни члени НАТО ефективно допомагали Україні перемогти в найближчому майбутньому та змусити Кремль до справжнього і довготривалого миру.

З нагоди цього важливого заходу бажаю Голові, проводу та всім членам Союзу українців Румунії міцного здоров'я, великого натхнення і багато сили подальше активно працювати для добра української справи, а найголовніше, щоб допомогти прискорити перемогу України над злом і тим самим забезпечити мир і стабільність у світі. І в цьому щастя нам Боже!

**Слава Україні!
Героям Слава!**

Відзначення Дня української мови

У МАРАМОРСЬКОМУ ПОВІТІ

З нагоди Дня української мови, який щорічно відзначається 9 листопада, навчальні заклади Марамороського повіту, де викладання ведеться українською мовою, організували низку культурних, вихових та художніх заходів, присвячених популяризації української мови, культури та традицій.

Заходи, що проводилися під координацією викладачів української мови та літератури, об'єднали учнів, вчителів та членів місцевої громади, щоб відзначати свято та гордість за свою ідентичність.

Заходи відбулися в таких навчальних закладах:

- Педагогічний ліцей імені Тараса Шевченка під керівництвом викладачки української мови Лариси Матічук.
- Початкові класи – українська секція під керівництвом викладачки Андрії Реднік.
- Дитячий садок – комбінована група під керівництвом викладачок Олександри Каліна та Йонели Грицук.
- Школа с. Вишівська Долина
- Школа с. Кричунів, структура Луг над Тисою, під керівництвом викладачки української мови Марії Драгун.
- Дитячий садок – комбінована група, українська секція, під керівництвом вчительки Марчели Чуря.
- Школа с. Бистрий, де діяльність координував проф. Микола Дутка.
- Початкові класи – українська секція, координувала проф. Ірина Йордакіану.
- Дитячий садок – українська секція, координувала проф. Анна Дучук.
- Школа с. Луг над Тисою – початкові класи – учительки Галина Гренюк та Адела Бобрюк.
- Професійна школа с. Поляни – структура Квасніца, під керівництвом учит. початкової школи Євдокії Ністор разом з учит. початкової школи Мелани Аксюк та учит. початкової школи Ірини Букуріч

В рамках заходів учні декламували вірші та виконували пісні українською мовою, представляли художні моменти, натхненні класичною українською літературою, та реалізували виставки малюнків, плакатів і проєктів, присвячених рідній українській мові. Також були організовані конкурси з мовних та культурних знань, покликані стимулювати інтерес до вивчення української мови та зміцнити почуття приналежності до української культурної спадщини.

Цією діяльністю учні та вчителі передавали потужний меседж: українська мова є живим

ВИСТУП ГОЛОВИ СУР З ТРИБУНИ ПАРЛАМЕНТУ РУМУНІЇ З НАГОДИ ДНЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В РУМУНІЇ

Голова Союзу українців Румунії, депутат Микола-Мирослав Петрецький, 12 листопада виголосив з трибуни Парламенту Румунії промову з нагоди Дня української мови в Румунії, який щороку відзначається 9 листопада в усіх українських громадах країни.

У своєму виступі Микола-Мирослав Петрецький підкреслив, що для українців Румунії рідна мова є основою їхньої ідентичності, важливою сполучною ланкою традицій і звичаїв, які визначають цю спільноту. Він наголосив, що День української мови – це не лише свято української громади, а й нагода для роздумів про сьогодення та спільне майбутнє Румунії, про роль і внесок українців у розвиток цієї держави, яка є для них домівкою.

Голова СУР зазначив, що у нинішніх умовах, коли українська мова та спільнота стикаються з численними викликами, особливо після повномасштабної збройної агресії Росії проти України, українцям Румунії спільно з владою держави вдалося зберегти ідентичність та єдність своєї громади. Це стало можливим завдяки використанню всіх механізмів захисту прав національних меншин, які надає румунська держава, насамперед через парламентське представництво.

Депутат від СУР наголосив, що протягом років українська спільнота Румунії зміцнила свою роль чинника рівноваги та згуртованості в діалозі між румунською владою та етнічними меншинами країни. Микола-Мирослав Петрецький також підкреслив, що Союз українців Румунії постійно виступає прикладом співпраці та відкритості, а стратегічний вибір на користь популяризації європейських цінностей надихає й мотивує суспільство.

Голова СУР відзначив, що організація визнає і високо цінує румунський приклад найкращих практик у сфері дотримання й захисту прав національних меншин і прагне поширювати цей досвід за межами Румунії – у сусідніх країнах, на європейському та міжнародному рівнях, зокрема через діяльність Світового Конгресу Українців.

Микола-Мирослав Петрецький також нагадав, що українська громада бере активну участь у спільних зусиллях Румунії та України, спрямованих на піднесення двосторонніх відносин до рівня стратегічного партнерства. “Щодня будуються мости діалогу між двома державами на всіх рівнях – соціальному, політичному, культурному та економічному. В Румунії українці сприяють зміцненню стабільності, згуртованості та рівноваги, заснованих на європейських та євроатлантичних цінностях” – додав він.

скарбом ідентичності та духу спільноти, сполучною ланкою між поколіннями та символом культурної спадкоємності.

У ШКОЛАХ ТІМІСЬКОГО ПОВІТУ

День української мови в Румунії цього року відзначали в навчальних закладах Тіміського повіту, де вивчають учні рідну мову. З цієї нагоди 7 листопада молоде покоління доуніверситетської освіти, починаючи з малюків з відді-

лень української мови в Лугожі, Штюці, Петроаса-Маре, Драгомірешті і Тімішоарі, під керівництвом викладачів Аделіни Бобік, Маріани Брашовяну, Марії Онча, Ліліани Гопоте, Йоани Турчин, Йонели Кващук та Ольги Бахнат, відзначала День української мови іграми, кольорами, піснями та поезією.

Що стосується гімназійного та ліцейного циклу, то цією особливо важливою для україн-

ської етнічної громади в Тіміському повіті та не тільки подією відзначилися школи у Бетхаузені, Бирні, Штюці, Дарові, Драгомірештах, Машлоку, Петроаса-Маре, в Лугожі.

Від малого до великого, діти декламували вірші, писали есе, читали оповідання та літературні твори і, не в останню чергу, реалізовували тематичні малюнки, в яких висловлювали важливість рідної мови як фундаментального елементу збереження ідентичності, культури та приналежності до української спільноти.

Водночас викладачі української мови Віолета Манзур, Мар'яна Кубаш, Іван Смечкаш, Міоара Чінар, Марія Головчук, Марія Бежеря, Адела Грездак та Анна Грінь не тільки координували ці заходи, а й провели надзвичайно цікаві та захоплюючі презентації про історію української мови та внесок культурних діячів у її збереження та просування.

Про те, наскільки важливим є це свято, а також про його історію, розповіла проф. Марія Сабо-Кондрей, шкільний інспектор з української мови та голова Тіміської філії Союзу українців Румунії:

«9 листопада ми з радістю і вдячністю відсвяткували День української мови, який є дуже важливим для всіх, хто носить у серці українську мову. Цей день відзначається в Румунії з 2018 року завдяки законодавчій ініціативі депутата Миколи-Мирослава Петрецького, схваленій Парламентом Румунії, якою було офіційно визнано важливість збереження та просування української мови як частини національної культурної спадщини».

Відзначення Дня української мови

У ГАЛАЦІ

14 листопада Галацька філія СУР організувала «День української мови». На відкритті заходу голова Галацької філії Іляна Леон виголосила зворушливу промову, підкресливши, що українська мова є духовним і культурним скарбом.

Промова завершилася представленням вірша Ганни Савенкової, учениці з Енакієвого, Донецької області, написаного в 2013 році, вірша, поширеного в навчальних закладах Львова, присвяченого мелодійності та унікальності української мови:

«Ласкава, сонячна, грайлива, /Прекрасна, дужа, гомінлива. /Вишнева, чиста, росяниста, /Легка, щаслива, промениста, /Осяйна, зоряна, безмеж-

на, /Неподолання, незалежна! /Шевченкова, моя, Франкова, /Вербова, дивно-калинова. /Велика, горда, неповторна. /Свята. Єдина. Соборна.»

Наймолодші члени громади подарували присутнім теплий і ніжний момент, прочитавши вірші, присвячені українській мові, і зворушивши серця всіх учасників.

Хор «Ясниця» на завершення виступив з низкою пісень, присвячених українській мові, подарувавши емоційний і яскравий фінал цього особливого дня.

У ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОМУ УЧИЛИЩІ У КРИВОМУ

13 листопада в професійній школі с. Кривий відбувся захід, присвячений «Дню української мови».

Захід був організований Адріаною Рекало, секретарем місцевої сурівської організації у співпраці з навчальним закладом. У заході взяли участь учні початкової школи під керівництвом вчительки Анни Чінар, які з ентузіазмом долучилися до програми, спеціально підготовленої для цієї нагоди.

Діти декламували вірші українською мовою, слухали та виконували традиційні пісні, а наприкінці були реалізовані малюнки та колажі, натхненні українськими культурними символами, такими як прапор, традиційні мотиви та специфічні фольклорні елементи.

Головною метою заходу було розвинути у учнів інтерес до рідної української мови та культурної спадщини українського народу, а також усвідомити

важливість збереження та передачі мови молодим поколінням. Водночас захід сприяв зміцненню зв'язку дітей з їхніми культурними коренями, подарувавши їм приємні, виховні та мотивуючі враження.

«ВЧИМОСЯ РАЗОМ»

11 листопада в селі Малі Ремети Тіміського повіту відбувся освітній захід, присвячений українській мові та культурі в рамках організації СУР. Мета заходу полягала в популяризації рідної української мови, а також у вихованні художньої чутливості у дітей.

У гуртку під назвою «Вчимося разом» взяли участь діти громади віком від 5 до 10 років, що зробило цю зустріч більш захоплюючою та цікавою, спонукаючи їх бути більш креативними в грі слів та пластичному висловленні.

Одним із запропонованих завдань було впізнавання та переклад слів, вимовлених українською мовою, а потім дітей запросили намалювати їх. Це завдання допомогло їм розвинути увагу та зорову пам'ять, легше асоціювати українські слова з предметами та зображеннями, а також розвинути творчі здібності в приємній та інтерактивній формі.

Цим позакласним заняттям займалася Ніколета Грінь, помічник менеджера Тіміської філії, яка координувала діяльність, сприяючи її належній організації та проведенню.

На заході діти одягнулися в традиційний український одяг, ще раз підкресливши важливість збереження культурної ідентичності та освіти через мистецтво серед молодого покоління. Захід у Малих Реметах завершився виставкою робіт, реалізованих дітьми, сповненою кольорів та натхнення.

«ВЕЧІР УКРАЇНСЬКИХ КАЗОК» У ВИШІВСЬКІЙ КРАСНІЙ

12 листопада в приміщенні місцевої організації с. Вишівська Красна Союзу українців Румунії відбувся культурно-виховний захід «Вечір українських казок», присвячений популяризації української мови, культури та традицій серед молоді.

Захід, організований секретарем організації Крісті Василем Бежерою, був розрахований на учнів місцевої школи і дав їм можливість заново відкрити красу української народної казки «Рукавичка». Діти слухали казку, обговорювали персонажів та переказували улюблені моменти в теплій та інтерактивній атмосфері.

Метою заходу було заохочення до використання української мови та збереження традиційного культурного надбання через передавання історій з покоління в покоління. Атмосфера була дружньою та відкритою, а учні брали активну участь, виявляючи інтерес до української літератури та культурної ідентичності.

Джерело: www.uur.ro

ЗВЕРНЕННЯ ГОЛОВИ СУР З НАГОДИ ВШАНУВАННЯ ПАМ'ЯТІ ЖЕРТВ ГОЛОДОМОРУ

У четвертий тиждень листопада ми вшанували пам'ять жертв Голодомору – штучного голоду, яким майже століття тому Радянський Союз прирік український народ на жакливі страждання. І сьогодні, як і тоді, Росія сіє в Україні крайню нужду та смерть, прикриваючись лицемірним і цинічним гаслом «братньої любові» до тих, кого вона називає «братями».

З трибуни Парламенту Румунії я наголосив, що Москва організувала тоді найстрашнішу форму масового позбавлення засобів до існування в усій історії людства. А сьогодні ця ж Москва без розбору запускає ракети, бомби та дрони по українських школах, лікарнях і церквах, руйнує залізниці, житлові квартали та електростанції, щодня вбиваючи невинних дорослих і дітей, не виявляючи навіть елементарної поваги до людського життя.

Кінцева мета Москви, без жодних сумнівів, – знищення української нації. Це було правдою у 1932–1933 роках, і це залишається правдою сьогодні, через майже століття. Гнобителі та їхні плани не змінилися, попри уроки історії, модернізацію й міжнародні правила – змінилися лише їхні методи геноциду, ставши більш витонченими.

Я підкреслив, що у прагненні знайти шлях до миру міжнародна спільнота не може ставити агресора й жертву на один рівень. Ми не маємо права приховувати, терпіти чи забувати злочини і тих, хто їх чинить. Будь-який мирний процес має супроводжуватися масштабною роботою з виявлення й притягнення до відповідальності винних у геноциді та злочинах проти людяності. Мир не може бути тривалим без справедливості. Мир не може бути збудований на безіменних могилах.

Я вітаю зусилля Румунії, спрямовані на те, щоб твердо стояти на боці історичної правди, міжнародного права та світового порядку, заснованого на правилах. Минуло вже три роки, відколи наша країна, що сама була жертвою царського, радянського та пострадянського імперіалізму, при-

єдналася до держав, які офіційно визнають Голодомор. І досі пам'ятаю з глибоким хвилюванням день, коли зачитав у парламенті Декларацію про засудження навмисної політики штучного голоду, спрямованої проти українського народу у 1932–1933 роках.

Геноцид проти українського народу триває й сьогодні – через грубі порушення основних прав і свобод, через зубожіння, систематичне позбавлення населення необхідних ресурсів, через бомбардування житлових будинків, дитячих садків, шкіл, лікарень і критичної інфраструктури. Росія знову прагне принести холод і нестатки в українські домівки. І знову ми цього не допустимо.

Реєстр збитків, завданих агресією проти України, щодня поповнюється.

У цьому контексті стає критично важливим повноцінне функціонування Спеціального трибуналу щодо злочину агресії проти України та проведення всебічних міжнародних розслідувань злочинів і актів геноциду, скоєних Російською Федерацією. Румунія бере в цих процесах активну та відповідальну участь.

Ми маємо обов'язок забезпечити більше справедливості від імені жертв усіх історичних несправедливостей. Без неї неможливо побудувати справедливий і тривалий мир в Україні. Якщо ми забудемо про це сьогодні – завтра перетворимо інших на жертв.

СУР ВШАНУВАВ ПАМ'ЯТЬ ЖЕРТВ ГОЛОДОМОРУ НИЗКОЮ ЗАХОДІВ

У період з 22 по 25 листопада Союз українців Румунії через свої філії та місцеві організації організував низку пам'ятних заходів, присвячених жертвам Голодомору – штучного голоду, спричиненого сталінським режимом у 1932–1933 роках, який забрав життя мільйонів українців.

На Мараморощині філія СУР організувала урочисту церемонію, яка розпочалася панахидою за жертвами, відслуженою вікарієм Василем Колопельником. Захід, який модерував голова Марамороської філії Мирослав Петрецький, зібрав представників керівництва СУР, шкільних інспекторів, вчителів, місцевих активістів та біженців з України.

Було підкреслено геноцидний характер Голодомору, його вплив на українські громади та збереження пам'яті про нього в сучасних поко-

ня. Художній виступ вокального гурту з Верхньої Рівні, який виконав поминальну пісню, доповнив атмосферу скорботи.

Тіміська філія вшанувала пам'ять жертв Голодомору під час поминальної служби в Українській православної церкві Тімішоари. У при-

сутності представників філії та місцевих організацій отець Крістіан Попович наголосив на важливості збереження пам'яті про Голодомор як вправи свідомості та колективної відповідальності. Молитви, присвячені мільйонам жертв, перетворили цей момент на акт духовної солідарності та підтвердження української ідентичності в Банаті.

У середній школі «Марія Енеску Космович» в Міхайленах, Ботошанського повіту, СУР разом з викладачами української мови організували захід для учнів, присвячений розумінню Голодомору з історичної та людської точки зору.

Виходячи з документальних свідчень пані Олександри Дубеу, яка пережила Голодомор,

танцювального виступу, реалізованого її онуком Андрієм Ткачуком, учні були запрошені до роздумів над наслідками політики винищення шляхом голодомору. Вчителі пояснили історичний контекст, політичні причини та наслідки на сільські громади, перетворивши урок на діалог про права людини, свободу та відповідальність не забувати.

Через поминальні служби, дебати, свідчення, мистецькі програми та виховні заходи, Союз українців Румунії відзначив на національному рівні Голодомор, приєднавшись до українців усього світу, які запалюють свічку за жертвами геноциду 1932–1933 років.

СУР підтверджує своє зобов'язання зберігати пам'ять про Голодомор, просувати історичну правду та підтримувати українські громади в

Румунії в їхніх зусиллях захищати свою мову, культуру та ідентичність. Таким чином, вшанування Голодомору залишається не лише моментом спогаду, а й закликом до пильності, солідарності та людяності.

Джерело: www.uur.ro

ліннях. Виступи молодих біженців, які подякували Румунії за підтримку та безпеку, додали глибоко зворушливої нотки, пов'язавши трагедію минулого з драматичними реаліями сьогоден-

У Бухаресті відзначили 35-річчя СУР та День української мови в Румунії

ВІДГУКИ

Заходи, присвячені 35-річчю від дня заснування Союзу українців Румунії та Дню української мови в Румунії, пройшли 19 листопада в Палаці Парламенту Румунії. Взяли участь представники СУРу, державних установ та університетів з Румунії та України, місцевих та обласних державних адміністрацій двох країн, шкільні інспектори, директори, вчителі, студенти, учні, журналісти, представники української громади, а також гості з Румунії та України. При вході учасники мали можливість відвідати ювілейну виставку: «35 років української ідентичності та культури в Румунії» – фотографії та публікації Союзу українців Румунії.

У своєму слові голова Союзу українців Румунії, депутат румунського парламенту Микола-Мирослав Петрецький, ініціатор законопроекту про оголошення 9 листопада – Днем української мови в Румунії, говорив про розвиток СУРу впродовж 35 років та про роль рідної мови у збереженні національної ідентичності

АНА-МАРІЯ ДЖАНЕ, державний радник з питань румунів звідусіль Адміністрації Президента зачитала вітальний лист від Президента Румунії Нікушора Дана, який подаємо в газеті.

АДРІАН ФЕЛІЦІАН КОЗМА, депутат, заступник голови Палати Депутатів Румунії, у своєму виступі наголосив на ролі, яку відіграє українська громада міста Сату Марє у співпраці між Румунією та Україною: «У місті Сату Марє лідери української громади зробили все можливе, щоб заслугувати поваги і визнання всієї громади повіту. Вони організували міжнародні конференції, культурні заходи, а за допомогою місцевої влади у 2009 році було встановлено бюст національного поета України Тараса Шевченка. Вітаю українську громаду Румунії та дякую їй за роль моста між Румунією та Україною. Особливо вітаю пана депутата, голову СУРу за інтенсивну діяльність і радію, що він завжди присутній на всіх важливих подіях у житті громади та робить істотний внесок у добрі відносини між румунами та українцями. Я вважаю, що ми повинні дати дуже сильний сигнал миру, єдності, поваги, любові один до одного. Щиро вітаємо вас із 35-річчям від дня заснування СУРу та бажаю багато добрих справ тут, в Румунії, та разом з нашими братами з України!»

ВАРУЖАН ПАМБУКЧАН, лідер парламентської групи національних меншин Палати Депутатів пригадав перші роки діяльності СУРу та відмітив його розвиток упродовж часу: «Я спостерігав за тим, як зростав СУР, скільки всього вдалося йому зробити з року в рік, спостерігав за тим, що зробив СУР для української громади в Румунії, що зробив для справи українців усього світу і для України. Я пригадую, як Микола-Мирослав Петрецький з хвилюванням зачитав резолюцію Парламенту Румунії проти жорстокої війни в Україні, й робив це не в залі

Парламенту, а серед вас, поруч з українськими біженцями, а ми дивились на великий екран. Це був дуже зворушливий момент, який продемонстрував солідарність з українським народом. Сподіваюся, що з Божою допомогою, ми зможемо радіти через закінчення війни!»

МІХАЙ ЖУРКЕ, керівник Канцелярії прем'єр-міністра Румунії наголосив на тому, що нацменшини сприяють розвитку Румунії шля-

хом участі в демократичному житті, досягненні національних цілей та культивуванні власної ідентичності, гармонійно та з повагою до решти суспільства: «Повага та підтримка української громади не повинні бути лише декларативними, а мають підкріплюватися постійними діями. Румунія продовжує забезпечувати освіту рідною мовою для українських учнів, надавати гуманітарну та логістичну підтримку в контексті війни, розпочатої Росією, а також зберегти представників меншин у парламентських та урядових структурах. Все це є конкретними прикладами зобов'язання щодо захисту та збереження нацменшин.»

У записаному відеозверненні **ОЛЕКСІЙ ЛЕОН, народний депутат України, привітав СУР із 35-річчям з дня його заснування та подякував румунській державі за підтримку України: «35 років Союзу українців Румунії – це не просто**

дата, це доказ здатності зберігати український дух і передавати його наступним поколінням. Завдяки вашим зусиллям сьогодні українство в Румунії – шановане, має свою позицію і відчутний голос. Дякую за це Голові Союзу українців Румунії, поважному Миколі-Мирославу Петрецькому. І дякую кожному з вас – за збереження кореня, за невтрачений зв'язок, за любов до України, яка живе у ваших серцях і душах. Окрема щира подяка румунському народові та Союзу українців Румунії за підтримку України після початку російської агресії. Дякуємо за прихисток для біженців. Дякуємо за логістичні ланцюги, які дали змогу нашим Збройним силам втримати державу над прірвою. Дякуємо за підготовку пілотів і військових, які нині, без перебільшення, захищають усю Європу. Дякуємо за те, що Дунай став артерією життя. Це вдячність від нинішнього покоління і від усіх наступних, які житимуть у вільній країні.»

СЕРГІЙ БАБАК, народний депутат України також у відеозверненні говорив зокрема про роль СУРу в зміцненні партнерських відносин між

Україною та Румунією: «Завдяки Союзу українців Румунії відзначається День української мови. Союз послідовно і наполегливо працює над тим, щоб підтримка України не згасала, а навпаки – посилювалася: політично, економічно, гуманітарно. І має дуже вагомий результат – Заяву Парламенту Румунії про визнання Голодомору геноцидом; економічні проекти між нашими регіонами на десятки мільйонів євро; гуманітарна допомога, яку важко переоцінити, відкриття центрів для українських переселенців. Для України, румунська національна меншина, як й українська для Румунії – це національне надбання. Це те, що збагачує і робить унікальною нашу культуру, освіту, політику і тільки посилює зв'язок між нашими народами. Ми часто говоримо про національні меншини в контексті боротьби за свої права. Але я хотів би, щоб ми більше говорили про співпрацю – співпрацю між нашими народами, про спільний розвиток наших країн і народів. Бо саме наші національні меншини і є місточком між нами. Я хочу подякувати уряду та народу Румунії за політичну, військову, економічну й гуманітарну підтримку. І особливо за те, що прихистили наших переселенців.»

ДАН ЯНКУ, генеральний директор Департаменту з питань відносин зі східними сусідами Міністерства закордонних справ Румунії відмітив роль двох нацменшин у зближенні двох країн: «Ми часто говоримо, що румунська меншина в Україні та українська меншина в Румунії є з'єднувальними мостами між нашими державами. Це правда, тому що кожен член цих меншин сприяє кращому взаєморозумінню між нашими країнами, між нашими суспільствами (...) Цими днями ми святкуємо День української

Христина ШТІРБЕЦЬ
Всесвітня служба радіо Румунія
(Закінчення на 10 стор.)

Настають великі радісні дні, коли святкуємо Рождество Христове, радісні свята, коли Христос родився, щоб спасти грішний нарід, а ми будемо знову колядувати.

Негостина українське село, тут люди говорили колись лиш по-українськи, і я дуже сподобала, коли прийшла сюди тому 50 років. В негостинській церкві завжди правила Божа Служба двомовно, по-румунськи і по-українськи. Негостинський церковний хор дає відповідь двомовно на Святій Літургії і співає українські церковні пісні. Тут хочу записати імена кількох жінок, котрі дуже здавна співають у церкві. Це Анна, Лівія, Сільвія Г., Крістіна, Корнелія, Домка, Сільвія П., Антонета, Ніколета, Діяна, Віолета, Теодора, Нікуліна, Маріяна і я. Всі є членкині українського вокального гуртка «Негостинські голоси». Дуже багато українських пісень знають. Колись вся Негостина співала на різних подіях, на весіллях, на хрестинах, на спектаклях, бо тут дуже багато пісень залишилося від дідів-прадідів. Вони співаються і сьогодні, це дар від Бога, що Негостина така багата в піснях. Залишилося і багато церковних пісень, а колядки стоять на висоті. Я бажаю записати колядки, котрі дуже люблю, вони дуже гарні, ми колядуємо їх у церкві. Хочу пригадати іще один негостинський звичай, як люди ходять колядувати від хати до хати, лиш по-українськи і то є «РІДА КОЛЯДА». Тут церковні радники збирають людей з свого кутка, колядують у кожного християнина, другого вечора і збирають гроші на церкву. Божий Дім – це місце, де всі християни сходяться молитися, дякувати Богу за все і честь віддавати Йому на Святій Літургії. Подаю гарні колядки.

У Негостині колядується на перші свята але і на другі – на Йордан, коли усвічають воду. З полудня починають колядувати маленькі діточки, а як настає вечір, то збираються діти старші під кожним вікном, стараються як найгарно заколядувати і за то дістають плату. Ніч довга, а молоді хлопці ходять колядувати до своїх коханок аж до ранку, з музикою.

Бажаю всім і вам багато здоров'я, радісних свят.

НА МНОГАЯ ЛІТ.

Феліція ГРИГОРАШ

Фото авторки

НОВАЯ РАДИСТЬ

*Новая радість світу ся з'явила,
Пречиста Діва Сина породила.*

*Во Вифлеємі – місті дуже рано,
Витати Пана, пастирям сказано.*

*Звізда услугу тую відправляла,
Царів персидських к Ньому провожала.*

*Принесли Йому ладан, миро, злото.
Взяли заплату небесную за то.*

*Ірод зродливий з того засмутився,
Що Цар предвічний на світ народився.*

*Казав жовнярам повсюди шукати,
В пень отрочат дволітніх стинати.*

*А Йосиф старець Марію піймає,
І до Єгипту, з Христом утікає.*

*Нехай же Ірод вічно помирає,
Наш Цар рожденний всіх потішає.*

*Ми нині при Нім, разом веселімся,
Рождеству Його низько поклонімся.*

*Щоб нам ізволив щасливий вік дати,
І з Ним до смерти в небі царствувати. –*

ВОЗВЕСЕЛІМСЯ

*Возвеселімся всі разом нині,
Христос родився в бідній яслині.
Посліднім віком став чоловіком,
Всі утішайтесь на землі.*

*Всі утішайтесь на землі гоїно,
Хвалу віддати Йому достойно.
Пожаданому, з неба даному,
Которий весь світ відкупив.*

*Которий весь світ спасе від Ада
І через нього всім нам відрада,
За теє Йому, Богу нашому,
Пісні співаймо согласно.*

У Бухаресті відзначили 35-річчя СУР та День української мови в Румунії

ВІДГУКИ

(Продовження із 8 стор.)

мови в Румунії й я користуюся цією нагодою, щоб висловити сподівання і надію, що незабаром буде встановлено День румунської мови в Україні. Ми знаємо, що українська сторона вже зробила кроки в цьому напрямку, і ми впевнені, що будуть зроблені й решта кроків, щоб ми могли офіційно святкувати День румунської мови в Україні. (...) Вітаю СУР та всю українську громаду Румунії, бажаючи успіхів СУР у його зусиллях ще більше зближувати наші країни!»

ПАВЛО ГРОД, президент Світового Конгресу Українців привітав у відеозверненні СУР з нагоди 35-ої річниці його заснування та подякував румунським установам за підтримку України: «35 років це історія невтомної праці, громадської відданості та любові до України. Союз українців Румунії став невід'ємною частиною демократичного життя країни, взірцем для всіх українських громад в Європі та вагомим членом Світового Конгресу Українців. Ваш голос у Парламенті Румунії, підтримка шкіл та культурних центрів, публікації українських видань і

День української мови ухвалений на найвищому рівні – усе це сприяє зміцненню культурного багатства Румунії та збереженню української іден-

та Уряду Румунії за багаторічну підтримку України, а також за послідовний і відкритий діалог зі Світовим Конгресом Українців.»

тичності. Ви довели, що українська громада Румунії це активна і відповідальна частина суспільства. Ваші освітні ініціативи, дитячі програми, літні табори, культурні фестивалі та конференції стали мостами взаєморозуміння між нашими народами. Окремо хочу подякувати Парламенту

кладом для діяльності інших європейських країн та організацій. Ну і на наступні роки бажаємо вам гарної, міцної та сильної діяльності. Ну і для нас рідні наші українські Карпати. Отож, всього доброго і будьмо сильними, як і наші Карпати! Слава Україні!»

БОГДАН РАЙЧИНЕЦЬ, голова Європейського Конгресу Українців побажав українцям Румунії всього якнайкращого з нагоди річниці та свята рідної мови: «Дякуючи діяльності Ваших членів та всіх українців Румунії, Ви стали справжньою професійною організацією. Це відбувалось також дякуючи підтримці румунського уряду та парламенту. Дякуємо їм за це, тому що це могло б стати при-

ПРЕДСТАВНИКИ СУР ВЗЯЛИ АКТИВНУ УЧАСТЬ У СЕМІНАРІ, ПРИСВЯЧЕНОМУ ІНТЕГРАЦІЇ МІГРАНТІВ

3 листопада, у Західному університеті в Тімішоарі відбувся семінар на тему «Іммігранти в Румунії. Ризики, можливості та моделі передової практики для сприяння процесу інтеграції», організований у співпраці з Агенцією регіо-

нального розвитку Захід, Інституцією префекта Тіміського повіту та мерією міста Тімішоара. Захід зібрав фахівців, дослідників, представників державних установ та громадянського су-

пільства, які проаналізували виклики та стійкі рішення щодо соціальної та професійної інтеграції мігрантів у Румунії.

У роботі взяли участь префект Тіміського повіту Корнелія-Елена Мічкой, ректор Західного університету Тімішоари, проф. д-р Марілен Габріель Піртя, а також представники академічних кіл та міжнародних організацій. Союз українців Румунії представила Марія Сабо-Кондрей, голова Тіміської філії та шкільна інспекторка з української мови у повітовому інспектораті, яка розповіла про конкретний досвід СУР у підтримці процесу інтеграції українських біженців.

У своєму виступі Марія Сабо-Кондрей підкреслила важливу роль Союзу українців Румунії в інтеграції мігрантів, зокрема українських біженців, наводячи приклад українського дитячого садка, який сприяє інтеграції дошкільнят-біженців, які знайшли прихисток у Румунії. Також були обговорені ініціативи щодо освіти українських учнів у закладах середньої освіти, зокре-

ма необхідність розробки окремої шкільної програми для 8 класу, яка дозволить українським учням складати Національне оцінювання на тому ж рівні, що й інші учні.

Марія Сабо-Кондрей підкреслила, що незалежно від рівня знання румунської мови, українські учні стикаються з труднощами через відсутність адаптованої програми, запропонувавши врегулювати це питання в рамках відповідного проекту.

У рамках семінару також обговорювалися пропозиції щодо запровадження підготовчого року з вивчення румунської мови для мігрантів, проект, який спочатку може бути реалізований у місті Тімішоара та повіті Тіміш, а потім поширений на всю країну. Ця ініціатива сприятиме зменшенню мовних бар'єрів та полегшить адаптацію молодих мігрантів до румунської системи освіти.

Захід, що є частиною європейського міжрегіонального проекту SALAM – Стала доступність до ринку праці, мав на меті визначити основні виклики та можливості для інклюзії іммігрантів, сформулювати державну політику щодо соціально-професійної та освітньої інтеграції, а також покращити практики інклюзії на місцевому та національному рівнях.

Тіміська філія СУР – приклад передової практики в інтеграції біженців у рамках проекту WELDI

Тіміська філія Союзу українців Румунії 21 листопада взяла участь у заключній зустрічі проекту WELDI, що відбулася в Тімішоарі, разом із представниками установ та організацій, які займаються підтримкою мігрантів та біженців.

Проект WELDI, реалізований місцевою робочою групою в Тімішоарі, дійшов до фінальної стадії, ознаменувавши таким чином завершення процесу розробки Інтегрованого плану дій, спрямованого на мігрантів та біженців (новоприбулих) у нашій громаді.

Від Тіміської філії СУР була присутня її голова, професор Марія Сабо-Кондрей. Філія була представлена як приклад передової практики в західній частині країни, оскільки вона зробила і продовжує робити корисний внесок в інтеграцію сімей біженців, які втекли від війни в Україні. Прикладом такого роду є також відділення української мови в дитячому садку з групою продовженого дня № 29 у Тімішоарі.

Запрошена виступити, голова філії, яка також є представником української етнічної групи в Тіміському Повітовому Шкільному Інспектораті, підкреслила, як дитячий садок сприяє інтеграції дітей-біженців в освітню систему, а також конкретну підтримку, яку надає Союз у співпраці з Тіміською Повітовою Шкільною Інспекцією. Досвід дитячого садка був оцінений як зразок передової практики в рамках проекту.

Джерело: www.uur.ro

Голодомор – геноцид українського народу

22 листопада, у четверту суботу, у день, коли вся українська спільнота запалює о 16:00 свічку на згадку жертв однієї з найжахливіших трагедій ХХ століття, Бухарестська філія Союзу українців Румунії організувала у Культурному українському центрі захід, присвячений вшануванню пам'яті мільйонів людей, які загинули внаслідок штучного голоду, спричиненого сталінським режимом у 1932–1933 роках.

Захід розпочався з поминальної служби – хвилини мовчання і молитви за тих, хто загинув у неосяжних муках. Присутні відчували біль тих часів, коли вся країна була поставлена на коліна перед запланованим і безжальним голодом.

На початку роботи круглого столу «Голодомор – відлуння в культурі, історії та ідентичності» голова Союзу Українців Румунії, депутат Микола-Мирослав Петрецький, підкреслив, що

цей день не лише пам'ятний, а передусім є актом колективної солідарності та моральної відповідальності перед жертвами історичного злочину. Усі філії Союзу Українців Румунії відзначають цей день, щоб трагедія Великого Голоду не була забута.

У своїй промові він звернув увагу на системний характер радянських репресій: «Розуміючи, яким чином радянський режим намагався знищити український народ – через ліквідацію інтелектуальної еліти та придушення мови, культури й традицій – ми повністю усвідомлюємо жорстокість і цинізм, що лежать в основі Голодомору. Конфіскація запасів їжі, блокування доступу до продуктів та заборона пересування були інструментами планового винищення, спрямованого на те, щоб перетворити голод на зброю масового знищення. Сьогодні ми є свідками болючого уроку історії, адже те, що відбувається нині в Україні, є повторенням тієї ж політики знищення: Російська Федерація цілеспрямовано руйнує цивільну інфраструктуру, школи, лікарні, дитсадки, склади продуктів чи медикаментів, продовжуючи сучасними методами політику винищення українського народу».

Далі слово взяли перший заступник філії Богдан Мойсей, студенти Фабіан Попович і Степан Трайста, Ірина Мойсей, головний редактор журналу Наш Голос, доц. Альона Біволяр, режисерка Аліна Христя та письменник Михайло Гафія Трайста, які розповіли про відлуння Голодомору в культурі, історії та сучасній українській ідентичності. Їхні виступи висвітлили як історичний аспект, так і

вплив на колективну пам'ять та художнє самовираження.

У другій частині заходу публіка змогла прилучитися до концерту пісень і поезії, присвячених пам'яті жертв Голодомору, у виконанні Трупи «Фаворит» Національного українського

театру ім. Івана Франка та поетичного гурту «Edelveis Poesis» філії. Художні моменти глибоко й чуттєво доповнили атмосферу скорботи, перетворивши захід на комплексну шану тим, хто загинув у роки Великого Голоду.

Голодомор сьогодні є не лише історичним уроком, а й етичним попередженням. У світі, де пам'ять часто маніпулюється, а правда піддається торгам, вшанування жертв стає актом морального спротиву. Пам'ятати Голодомор означає відмовлятися від логіки байдужості, утверджувати людську гідність перед будь-якою формою політичної жорстокості.

Степан ТРАЙСТА
фото автора

ПЕРШИЙ МЕТОДИСТ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ В БОТОШАНСЬКОМУ ПОВІТІ

10 листопада в школі «Марія Енеску Космович» в Міхайленах, Ботошанський повіт, відбувся курс підвищення кваліфікації методиста з української мови та літератури, організований Будинком вчителя з Ботошан у партнерстві з Повітовим шкільним Інспекторатом.

З цієї нагоди Ботошанський повіт вперше має методиста з рідної української мови. Це Юліана Ватаманюк, віддана вчителька, вихована в душі ідентичних цінностей та поваги до української громади.

Народившись 6 квітня 1977 року в місті Ботошани в скромній, але глибоко залученій у життя української меншини родині, Юліана Ватаманюк продовжує сімейну традицію, пов'язану з освітою та ідентичністю. Її батько, Еремія Василь, є братом вчителя Юрія Морошана, одного з засновників Ботошанської філії Союзу українців Румунії.

Юліана Ватаманюк веде активну діяльність у сфері освіти рідною мовою. Цього року вона вирішила взяти на себе роль методиста, професійну та громадську відповідальність, ставши таким чином експертом з консультування та наставництва початківців-педагогів та вчителів, які викладають українську мову.

Її призначення методистом з української мови є важливою подією для української громади в цьому регіоні. Це ще раз підтверджує, що рідна українська мова, культура та ідентичність не можуть існувати без відданих людей, які вирі-

шили присвятити свої знання та енергію освіті.

Союз українців Румунії та його Ботошанська філія щиро вітають Юліану Ватаманюк, бажаючи успіхів у новій діяльності, впевнені, що її досвід, чуйність і відданість сприятимуть зміцненню освіти українською мовою та надихатимуть нові покоління учнів і вчителів.

Джерело: www.uur.ro

Культурна діяльність СУР

СОЮЗ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ ВІДЗНАЧАВ НАЦІОНАЛЬНИЙ ДЕНЬ РУМУНІЇ У СВОЇХ ФІЛІЯХ ПО ВСІЙ КРАЇНІ

Союз українців Румунії (СУР) відзначив Національний День Румунії низкою культурних, виховних та пам'ятних заходів, організованих у більшості філій по всій країні. Ці заходи відобразили повагу української громади до історії та цінностей Румунії, а також постійну прихильність СУР до діалогу, єдності та просування культурних ідентичностей у демократичному середовищі.

У **Марамуреській філії** 27 листопада, діти з Сігету-Мармаціей та сусідніх населених пунктів взяли участь в інтерактивному уроці про значення Національного дня, після якого відбулися творчі майстерні. Дошкільнята та учні молодших класів реалізували прикраси у кольорах триколю, а учні гімназії та ліцею створили тематичні карти та предмети, натхненні румунськими тра-

диціями. Програма, координована викладачами та представниками філії, сприяла зближенню української та румунської ідентичностей.

Захід координували вчителі Лариса Петрецька, Олександра Келіна, Іонела Гріцюк, Андрея Редник (як волонтер) та шкільний інспектор для української меншини Анжеліка Мікулайчук у співпраці з головою Марамуреської філії Мирославом Петрецьким.

Захід координували вчителі Лариса Петрецька, Олександра Келіна, Іонела Гріцюк, Андрея Редник (як волонтер) та шкільний інспектор для української меншини Анжеліка Мікулайчук у співпраці з головою Марамуреської філії Мирославом Петрецьким.

У **Тіміській філії** 27 листопада в **Дитячому садку з групою продовженого дня № 29**, в українському відділенні, діти відсвяткували Національний день Румунії піснями, віршами, виховними іграми та виставкою, присвяченою національним символам. Захід підкреслив важливість дружби та взаємоповаги в мультикультурному суспільстві. Дітей ретельно та професійно наставляли виховательки Іонела Кващук та Ольга Бахнат.

У **Середній школі «Геллерт Шандор» у Мікулі** діти у четвер, 27 листопада, розфарбували карту Румунії, створили прапори та вивчили патріотичні пісні. Завдяки представленням, проведеним проф. Адріаною Бежера Горват, учні дізналися про історію Великого Об'єднання 1918 року та національні символи, а також розвинули навички спілкування та розуміння румунської культурної спадщини.

У **середній школі «Марія Енеску Космович» в Міхайлені** учні взяли участь у відкритому уроці про Велике Об'єднання, який провів професор Константин Іванічук, який підкреслив роль 1918 року та внесок королеви Марії у здійснення Великого Об'єднання.

У **Середній школі № 1 в Киндешті** учні, батьки та вчителі, румунської та української, разом святкували за допомогою тематичних віршів, пісень і танців, підкріплюючи концепцію «єдності в різноманітності».

29 листопада, у **Бухарестській філії** Українського Культурного Центру організувала мистецький захід у рамках Клубу читачів за участю гурту «Arhaic», співака та композитора Ауреліана Цолеску та поетів Каталіна Кодру, Сергія Бабінця, Богдана Костюка та Михайла Гафія Трайсти. На відкритті заходу голова філії Михайло Трайста передавав повідомлення голови СУР, депутата Миколи-Мирослава Петрецького, під-

кресливши значення Національного Дня та спільні цінності, які зближують румунської та української громади. Були присутні представники Союзу письменників Румунії та Союзу професійних журналістів Румунії, студенти, актори, члени та симпатичні СУР.

Делегація СУР разом із партнерами з місцевої адміністрації та представниками румунської та української громад проїхала по країні, відвідавши монастирі Сіхестрія, Сігла, Секу, Петру Воде, Фортецю Альба-Юлія, замок Корвінів та монастир Святої Анни в Оршові. Делегація взя-

ла участь в офіційних підготовках до параду 1 грудня та просувала принципи діалогу, громадянської участі та взаємної поваги. Також у Рогожешті була організована виставка малюнків, присвячених Національному Дню.

Через заходи, що проводяться по всій країні, Союз українців Румунії підтверджує свою повагу до Національного Дня Румунії та до цінностей, що визначають сучасну румунську державу: свобода, єдність, гідність та культурне різноманіття. СУР залишається активним партнером у соціальному та культурному житті Румунії та промотором діалогу та співпраці між громадами.

Джерело: www.uur.ro

Культурна діяльність СУР

У четвер, 27 листопада, в Гура-Гуморулуй відзначали 162 роки від дня народження української письменниці Ольги Кобилянської, однієї з найвизначніших літературних постатей України та символу буковинської культури. Захід був організований Сучавською філією Союзу українців Румунії у партнерстві з мерією міста Гура-Гуморулуй та Міською Радою і став глибоким моментом вшанування та підтвердження культурних цінностей.

Захід розпочався урочистою церемонією покладання вінків до бюста письменниці, розташованого в центральному парку міста. Вінки були покладені представниками Сучавської філії СУР, а також мерією та місцевою радою Гура-Гуморулуй. Група з 5 греко-католицьких священників, а саме вікарій Василь Колопельник, протоієрей Іонуц Урсуляк, священник Ілля Венечук, священник Василь Стойка та священник Микола Ніколаїшин, відслужили поминальну службу в пам'ять про письменницю Ольгу Кобилянську.

На заході були присутні представники місцевої влади та члени української громади, такі як Ілля Саучук, голова Сучавської філії СУР, Маріус

162 РОКИ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПИСЬМЕННИЦІ ОЛЬГИ КОБИЛЯНСЬКОЇ

Урсачук, мер міста Гура-Гуморулуй, Ярема Онищук, незмінний фотограф, який протягом двох десятиліть фіксував кожен момент вшанування пам'яті біля бюста письменниці. Також були присутні члени СУР, місцеві жителі, зацікавлені в просуванні української культурної спадщини, та шість студенток відділення української мови Сучавського Університету, три студентки з України, а одна з них – навіть з села Димка, місця, яке надихнуло письменницю на створення твору «Земля».

Метою заходу було вшанувати літературну особистість Ольги Кобилянської, підтверджувати важливість її внеску в українську та буковинську літературу та зміцнити дух спільноти шляхом просування ідентичних та культурних цінностей. Захід став нагодою привернути увагу молоді до важливих культурних пам'яток та заохотити її до участі в заходах, присвячених духовній спадщині.

Організуючи цей захід, СУР підтверджує свою активну роль у збереженні та популяризації української культури на території Румунії, а також постійну підтримку культурних, освітніх та громадських ініціатив, що цінують українську ідентичність і сприяють зміцненню міжкультурного діалогу в Буковині та всій країні.

Джерело: www.uur.ro

ВОКАЛЬНИЙ ГУРТ «ЧЕРВОНА КАЛИНА» З НЕГОСТИНИ ПРЕДСТАВИВ СУР НА БЛАГОДІЙНОМУ КОНЦЕРТІ «КОЛЯДКА, ЯКА НАС ОБ'ЄДНУЄ»

Благодійний різдвяний концерт «Колядка, яка нас об'єднує», організований Департаментом меншин у рамках Місійного сектору Архієпископії Ясс у партнерстві з Асоціацією CRESC, у вечір четверга, 27 листопада 2025 року, атмосферу Центральної університетської бібліотеки «Міхай Емінеску» в Яссах наповнив світлом, емоціями та солідарністю. Подія, яка вже стала віхою періоду, що передуює святу Різдва Христового, зібрала людей різного віку, які прийшли, щоб разом насолодитися красою колядок і духом щедрості.

Участь вокального гурту «Червона калина» з Негостини, координованого Нікуліною Клапон, який представляв Союз українців Румунії, стала особливим моментом концерту. Присутність вокального гурту на сцені додала концерту особливої вібрації завдяки гармоніям і специфічній хроматиці. У автентичних народних костюмах і з теплими, виразними голосами, члени гурту зуміли передавати емоції Різдва, в якому туга, віра і надія переплітаються в пісні.

Концерт, який є частиною кампанії «Світло для Різдва в наших серцях», мав на меті підтримати молодь з обмеженими матеріальними можливостями за допомогою освітніх стипендій, покликаних допомогти їм продовжити навчання. Участь була безкоштовною, а пожертви були реалізовані добровільно, в дусі справжньої солідарності та щедрості.

Музична програма представила на сцені різноманітні ансамблі та артистів, поєднуючи традиції румунських колядок та псалти з класичними

та сучасними мелодіями. Виступили Псалтичний гурт «Св. М. Мак. Кіріакі» Єпископської Катедрі в Гуші, Псалтичний гурт «Лілії Царини» Монастиря Драгомирна, Хор «Універсітас» Університету «Александру Іоан Куза» в Яссах, сопрано Ізабела Стенеску, псалтична група «Св. Ієронім Неофіт I Критський», складена з волонтерів та стипендіатів Департаменту, а також дитяча група «Devlesqe chave». Кожен художній момент привніс свою особливу нотку, в якій колядка стала спільною мовою та сполучною ланкою між поколіннями, традиціями та ідентичностями.

Завдяки залученню організаторів, медіа-партнерів та інституційних партнерів, концерт став не тільки музичним шоу, але й щедрим імпульсом для підтримки освіти молоді. «Колядка, яка нас об'єднує» таким чином стає благословенною традицією, в якій музика, віра і доброта зустрічаються, щоб запалити в серцях учасників світло Різдва.

Джерело: www.uur.ro

«ПЕРЕДРІЗДВЯНІ СВЯТА КАТЕРИНИ, АНДРІЯ ТА СВЯТОГО МИКОЛАЯ»

За давніми народними звичаями, у які гармонійно вплелися християнські традиції, у листопаді та грудні відзначають такі свята, як **Катерини Велико-мучениці, Андрія Первозванного та Святого Миколая**. Ці грудневі свята є гарною преамбулою до великих свят різдвяно-новорічного циклу, які чекають нас попереду!

Свято Катерини, яке припадає на 24 листопада, вважається святом жіночої Долі. За християнськими переказами, воно пов'язане з великомученицею Катериною, донькою правителя Александрії. Це була

Образ Святої Катерини

високоосвічена та вродлива дівчина, яка у віці 17 років прийняла християнство та почала сповідувати вчення Ісуса Христа. Вважається, що своєю непохитною вірою у Сина Божого, яку вона довела через страждання й біль, Катерина мотивувала багатьох людей зректись від язичництва та навернутися до християнства.

А от за дохристиянськими віруваннями, свято Катерини було присвячене богині Долі. Загалом, із днем Катерини, як і з прийдешнім святом Андрія, пов'язаний цілий комплекс ритуалів язичницького походження, що мали переважно аграрне та любовно-магічне спрямування. Вірили, що в цей день можна зазирнути у своє майбутнє, прикликати Долю. Тому і виникло безліч способів ворожіння, до яких вдавалися дівчата. Наприклад: хто буде нареченим, якими якостями він володітиме, хто буде за професією (ремесло), бідний чи багатий тощо. Наприклад, лягаючи спати, вона складала під подушку листочки з різних дерев, які збрала заздалегідь восени. У такий спосіб дівчина символічно позначала: кленовий листок – то Тарас, березовий – Андрій, дубовий – Василь і так далі. А вранці просила свого братика або сусідського хлопчика, щоб той дістав з-під подушки листок: який узяв, за того й вийде заміж.

Особливою магією відзначалися ворожіння на вогні й воді, які символізували чоловіче та жіноче начала. Дівчина загадує свого нареченого, а тоді в миску з водою починає виливати розтоплений віск зі свічки. Від того утворюються фігурки, за формою яких і намагаються витлумачити майбутнє: вінок – до весілля, млин – до пліток довкола закоханих, змія – поруч ходить суперниця. Звичайно, без інтуїтивних здогадок та фантазії обійтися тут не можна було.

Також на Катерини існувала ціла низка пересторог:

- мати дівчини запалювала три свічки біля образу Катерини: щоб рід не переривався;

- не можна топоти печі: щоб життя не курилося;
- на Катерининських вечорницях дівчата допізна не засиджувалися: щоб не розгнівати Долю.

Потроху на вечерю починали сходитися парубки на «пісні вечорниці» (все ж Пилипівській піст). До них дівоча громада готувалася від самого ранку: складалася, зносили до купи продукти, готували страви тощо. А ввечері, заходячи до хати, парубки віталися та запитували: «Добридень, пань-матко, вся чесна громадо і хато! Чи дозволите завітати? Зі святою Катериною, з добрим вечором, здоровенькі були!».

Молодь вечеряла, жартувала, співала у переважній більшості колядки й щедрівки, адже попереду різдвяно-новорічні свята і вже час пригадувати пісень.

Андрію, Андрію, мій великий добродію! Своєю неповторністю відзначається ще одне передріздвяне свято – **Андрія Первозванного**, яке припадає на 30 листопада. Вважається, що цей апостол був одним із перших, хто прийняв вчення Ісуса Христа і пішов за ним слідом. За легендами, після зішестя Святого Духа, апостоли стали вирішувати хто куди йтиме, щоб сповідувати віру в Сина Божого. За жеребкуванням Андрію випала Скіфія, тобто землі сучасної України. Він прибув і почав поширювати християнство берегами Понтійського моря (Чорного), а саме в Криму, бував у Корсуні і, звісно ж, до Києва дійшов. Саме тому апостола Андрія Первозванного прийнято вважати покровителем України.

Свято Андрія, на відміну від Катерини, вважається парубоцьким днем. Традиційно на Андріївські вечорниці відбувається посвята хлопчаків у парубки, яких урочисто приймали до парубоцької громади. Відтепер новобранці мали право носити шапку, курити люльку, гуляти з дівчатами, а також брати активну участь у суспільно-побутовому житті села. Фактично Андріївські вечорниці є продовженням молодіжних гулянь, на яких юнаки та дівчата шукали собі пару.

У цей останній день осені розпочинається темний період року. Наші пращури вірили, що Сонце «завмирає» і йому треба допогти розігрітися – випекти у печі калиту, де піч – уособлення вогню, а калита – сонця. А від цього давнього обряду походить друга народна назва свята – **Калита**.

На Андрія, як і на Катерину, дівчата ворожать: печуть балабушки, які песик має з'їсти (чий перший

Дівочі ворожіння

схопить – та дівка найшвидше заміж вийде); лічать кілки в огорожі, примовляючи: «Вдівець» – «молодець»; перекидають чоботи через ворота (куди носок вкаже – звідти й пари чекай), ворожать на віск тощо.

Особливе місце серед великої кількості Андріївських звичаїв займає обрядова гра **«Калита»** («калата», «калета», «маланда», «маламай»), у якій беруть участь молодь, а в деяких селах Житомирського Полісся й розлучені. Ще зранку дівчата пекли обрядовий хліб – символ новонародженого Сонця.

Як правило, це великий круглий корж із отвором посередині, як і Сонце, спечений із житнього або пшеничного борошна та оздоблений пташками, кривульками чи зірками. Для його виготовлення брали «непочату воду» або ж воду, настояну на пахучих травах, зокрема на любистку. Частенько калиту мастили медком: золотий мед принесений божими мухами (бджолами), щоб блищало, як сонце. Жартуючи, хлопці мочали пальці в мед і мазали дівчатам вуса, щоб солодкі були.

А грали в калиту ось так: святий хліб підвішували на стрічці до сволака чи палиці. Поміж собою хлопці обирали дотепного *Пана Калетинського* та *Пана Кочержинського*. Між ними відбувався такий діалог:

– *Іду-іду! Ні коліс, ні сліду! Іду калити кусати*, – говорив Пан Коцюбинський, сідаючи верхи на коцюбу, як на коня.

– *А я буду квачем по носі писати*, – відповідав йому Пан Калетинський, готуючи квач із сажею.

Кусання калити

– *І-го-го! І-го-го!* – скавав Пан Коцюбинський, імітуючи вершника та стрибаючи до калити, щоб вкусити.

Як він дострибнув до калити і вкусив, то виходить переможцем, а як не зумів дістати та ще й засміявся, що за правилами суворо забороняється, отримує у «винагороду» сажею по обличчю. Врешті-решт гра закінчується тим, що калита знімається зі сволака і ділиться поміж хлопцями й дівчатами.

Для хлопчиків, які сьогодні проходили посвяту, могли вигадати різні випробування. Наприклад, затанцювати «Зайчика» – відомий в усій Україні танець-гра, в який грають діти по весні, дорослі на весіллі. Також задавали загадки, випробовували фізично тощо. Звичайно, зібрання закінчувалося вечерею, щоправда пісною (передріздвяний піст).

Ще в ніч на Андрія хлопці-шибеники, бахурі, чинили різноманітні витівки та безчинства! Вранці господарі могли знайти свого воза на даху клуні, а від хат, де жили дівчата, що годяться за віком до шлюбу, з'являлися стежини до їхніх залицьників, позначені буряковим квасом чи потрушені соломною.

А старше покоління цього дня прислухалося до природи, а особливо до води під льодом і в криницях, прогножуючи погоду на всю зиму. З тих часів існують такі прикмети: як вода не хвилюється, тиха – до хорошої зими, галаслива – до морозів, буранів, завірюх; якщо на Андрія сніг не йде – вся зима буде малосніжна й тепла.

«Чудотворець Миколай, по всякий час помагай!» Чи не найулюбленішим грудневим святом є день Миколая Чудотворця, яке відзначають 6 грудня! З-поміж великих святих ця постать користується особливою пошаною в усьому світі і, зокрема, в українців, адже Миколай *«другий після Бога заступник на землі»*. Саме тому практично в кожній оселі були образи цього святого, на його честь складено чимало молитв, пісень, оповідок тощо.

Анастасія Василівна ЄРМАКОВА
Випускниця Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Кафедра фольклористики; дослідниця народної культури Південної Одещини

Фото авторки

(Продовження на 15 стор.)

Куток гумориста

ІВАН ДОТЕПНИЙ

Перейшов Іван дотепний
Усю Негостину,
Щоб дізнався, як то Бог
Сотворив людину.

Зайшов і до діда Нуцька,
Той книги читає.
Він напевно про цю справу
Дуже добре знає...

Зайшов в хату, привітався,
Це було ще зрання,
І поставив він старому
Штучне запитання:

– Як сотворив Бог людину,
Дуже хочу знати,
Тому і зайшов я, діду,
До вашої хати:

– Коли Бог зробив людину,
Зробив чоловіка,
Щоб був гарний і розумний,
Щоб не був каліка.

Потім сотворив і жінку,
Щоб як в раю жила
Щоби гроші чоловіка
Найдужче любила...

ЖИТИ СТАЛО ВЕСЕЛІШЕ

Жити стало веселіше,
Кризу хтось мов задушив,
Бач, примар докінчив вілу
Й вертольот новий купив.

КРАЩИЙ РОБІТНИК

Плющ робітник щонайкращий –
Кажуть журналісти.
Він три миски борщу може
За один раз з'їсти.

Й жабам жити не дають?

ПІСЛЯ ЩИРОЇ ЛЮБОВІ

Після щирої любові
Дібля зміг у крісло сісти.
Потім запитав Марину:
– Є що в тебе попоїсти?

– Любий, відкрий холодильник,
В мене він, як куток неба,
І знайдеш у ньому певно
Все, що для жолудка треба.

Подивився в холодильник –
Ні ковбас ні м'яса в Люби,
Тільки лід блищить у ньому,
Як у африканця зуби...

ЯК ЖИВЕТЬСЯ?

– Як живеться вам, Мироне,
В тім маленькому селі?
Десь працюєте, є діти,
В ці такі бурхливі дні?

– Життя моє невеселе
Це побачиш іздала,
Бо моя мала зарплата
Залюбилась в корчмаря.

ВНУЧКА ДО БАБУСИ

– Поясни мені, бабусю,
Мене дуже це кортить,
Розкажи мені скоренько,
Чому наш дідусь мовчить?

– Воду виключить бажають –
Дід такого не чекав.
Тому він і не говорить,
Бо у рот води набрав.

ІВАНКО ДО ІВАНА

– Твоя жінка Філофтея
Похожа на рожу,
Хотів би їй те сказати,
Що тобі не можу.

ТИ ЖОНАТИЙ

– Ти жонатий вже, Мафтію,
Ану, чи вгадаю?
Бо давненько я про тебе
Нічого не знаю.

Я ходив на заробітки,
Ягоди збирати.
А так хочеться, мій друже,
Всі новини знати!

– Вже п'ять років я жонатий
Отут, в Негостині.
Маю вівці, дві корови,
Гуси, кури свині.

Оженивсь на Паладії,
Тиха, не до крику.

Зате маю, друже, жінку
Міцну і велику!

– Це ота, що мала хату
Недалеко мосту?
Чому взяв таку дебелу,
Ти ж малого росту?

– Саме, що хотів велику,
Аби мала силу,
Би мене щодня із корчми
Додому носила...

ДВА ПРИЯТЕЛІ

– Кулику, ти що п'єш зрання,
Пиво, водку, чи вино?
Ми вже рік не зустрічались,
Рік нас в корчмі не було.

– Слухай, друже мій хороший,
Що п'ю кажеш? Що кортить?
Це залежить вже від того
Хто без розуму платить

ПРАВДА

Крокодил запитав жабу,
Що лежала у траві:
– Що, вже хочеш помирати,
Вже обрало жить тобі?

– Як мож жити в цьому краю
І знайти до щастя путь,
Як обранці в парламенті

Михайло ВОЛОЩУК

«ПЕРЕДРІЗДВЯНІ СВЯТА КАТЕРИНИ, АНДРІЯ ТА СВЯТОГО МИКОЛАЯ»

(Продовження із 14 стор.)

Цікаво, що Миколая прийнято відзначати двічі на рік: взимку (6 грудня) та повесні (9 травня): «Один – травний, інший – морозний». У народній уяві Травневий Миколай поставав молодим хлопцем із розкритою головою, а Зимовий – стареньким дідусем у капелюсі та з розкішною бородою. Вважається, що Зимовий Миколай Чудотворець – покровитель землеробства, скотарства, господар земних вод, заступник від бід і напастей, помічник у важких обставинах. І в народі з цього приводу кажуть: «Святий Миколай-Чудотворець на небі не сидить, а тут, на землі, людям допомагає». До речі, ім'я Миколай у перекладі з грецької означає «перемога народу».

У легендах та переказах св. Миколай боронить людей перед стихійним лихом, а найбільше на воді. Тому усі рибалки в своїх куренях мали ікону цього святого і, виходячи в море на промисел, обов'язково брали її з собою.

І хоча свято Миколая має переважно релігійний характер, та в різних місцевостях України воно було насичене народними обрядами, близькими за значенням до різдвяно-новорічної звичаєвості. Так, кожний

господар цього дня встає раніше звичайного та йде поратися до худоби. Зайшовши до хліва, він говорить: «Дай, Боже, добрий день, щоб худібонька здорова була та й я з тобою ще й з своєю жоною!». Така шана

Родина готує миколайчики

тваринам віддавалася неспроста: святий Миколай Чудотворець опікується не тільки людьми, а й звіром.

Спостерігаючи за природою на Миколая, люди казали:

– У кожному році два Миколи: до першого Миколи не буває холодно ніколи, а до другого Миколи не буває тепла ніколи;

– Як впаде великий іній або вдарить мороз, – на гарний врожай хліба й огородину;

– Як на Миколу піде дощ, то врожай на озимину;

– Хвали зиму після Миколи.

Та пригадаймо про тих, хто найбільше чекає на дива у Миколині свята, – діти! Кожне дитяче серце сповнене вірою у прекрасне й чарівне! Для них цього дня пекли особливе печиво – миколайчики, які були найрізноманітнішої форми (зірочки, фігурки, пташки, тваринки тощо.). А в ніч на Миколая, лягаючи спати, малеча сподівається на візит Святого Угодника, який під подушкою лишить подаруночок, навіть якщо дитина й не була чемною протягом року, адже Миколай добрий і всім пробаचाє!

Нехай Вашу оселю оберігає від бід та напастей Святий Миколай Чудотворець! Бажаємо провести ці святки у злагоді й радості! Сподіваймося, що кожна дитина знайде під подушкою подаруночок від святого Миколая! Та заспіваймо разом «А хто, хто Миколая любить».

• Задля збереження авторських прав – усі фото до статті взяті з Музею Івана Гончара (Київ – України)

Різдво означає любов

Роздество Ісуса Христа для нас, де б ми не жили, має велике значення. Всім відомо, що Різдво Христове славиться великим багатством різдвяних традицій, звичаями в залежності від регіону.

До 2022 року більшість українців Різдво Христове відзначали 7 січня.

18 жовтня 2022 року Православна церква України дозволила святкувати Різдво 25 грудня за новоюліанським календарем. Рішення було ухвалене на засіданні Священного Синоду.

2 лютого 2023 року Священний Синод ПЦУ дозволив повне використання новоюліанського календаря.

28 червня 2023 року президент України Володимир Зеленський вніс до Верховної Ради України законопроект, який скасовує свято Різдва

Христового 7 січня, а 14 липня Верховна Рада України ухвалила його.

У 2025 році в Україні Різдво Христове святкуватимуть 25 грудня. Ті, хто продовжує користуватися старим юліанським календарем, святкуватимуть Різдво, як і раніше, 7 січня.

На Мараморощині християни святкують Різдво по старому стилю, тобто 7 грудня. Я думаю, що час би, щоб і на Мараморощині Рождество Ісуса Христа українці святкували по новому стилю, 25 грудня, тим більше, на Буковині із давна Різдво Христове святкують за новоюліанським календарем 25 грудня.

Різдво Христове є одним з найголовніших свят для українського народу. Різдвяні традиції перш за все включають родинне єднання, потрібно щоб вся сім'я зібралась до купи, дотримуючись традицій та вірувань.

Традиції на Різдво – святковий стіл, колядки та щедрівки, стара коляда, вертеп та інші повір'я.

Святковий стіл господарі застеляють на Свят Вечір, вони невпинно займаються приготуванням 12 страв – на честь 12 апостолів. На столі мають бути приготовлені 12 пісних страв, кожен з яких всі члени родини мають споживати. На Україні головною стравою вважається кутя, яку за звичаєм розміщують в центрі столу поруч із запаленою свічкою. Кутя готується з пшениці і доповнюється родзинками, маком, горіхами та медом. Залежно від регіону, крім куті на столі знаходяться гриби, риба, вареники з капустою, голубці, налисники, узвар тощо.

На Свят Вечір діточки колядують зі зіздами і радіють у цей торжественний вечір.

В день Різдва вже не існує ніяких обмежень щодо їжі, страви можуть бути приготовлені з м'ясних та молочних продуктів.

ХРИСТОС СЯ РОЖДАЄ

Христос ся рождає
Із Діви Марії,
Поглянь, Христе, щирим серцем,
Що ся в світі діє.

Як на небі файно
Зірочки сіяють,
Як у світі колядують –
Гори ся здригають.

Люди колядують,
А батьки думають,
Що їх діти на чужині
Про Різдво не знають.

На столі пшениця
Медом солоджена.
За столом сидить родина
Вся засмучена.

Ти, моя родино,
Не забудь за мене,

А як будеш вечеряти,
Здогадай за мене.

Мати вечеряє
При вечірній свічці,
А синочок вечеряє
При небесній зірці.

Боже, поможи нам
Того ся діждати,
Щоби прийшли наші хлопці
Христу поклон дати.

Дякуємо Богу
За ту допомогу,
Наші хлопці прийдуть дома –
Слава Пану Богу!

Поможи нам, Боже,
Того ся діждати,
Щоб на другий Святий Вечір
Разом вечеряти!

Традиції Різдва Христового передбачають й колядування. Вечором, протягом трьох днів, хлопці та дівчата, старші люди ходять по сусідів, друзів чи рідних співаючи колядки та щедрівки. На Мараморощині традиції Різдва включають й «Бетлегемі» (типу українського «Вертепу») та «Стару коляду», котрі в ці дні ходять від хати до хати, щоб возвіщати народження Ісуса Христа.

Різдво – це дух дарування любові, щастя, бачити людей щасливими, та знайти час для рідних.

Різдво – означає мир, бо ми знаходимо мир у вченнях Спасителя.

Нехай кожен з вас матиме радісне Різдво Христове і щасливий Новий рік!

Тереза МАЛЯРЧУК-ШЕНДРОУ

E-mail: ukrainskyi.visnyk@uur.ro

Застереження

- * За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- * Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- * Надіслані до редакції матеріали не повертаються.
- * Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК UKRAINSKYI VISNYK

Шеф-редактор

МИХАЙЛО МИХАЙЛЮК

Редактор – Тереза ШЕНДРОУ

Техноредагування і комп'ютерний набір: Тереза ШЕНДРОУ

Редакція: Раду Попеску № 15, Бухарест

Телефони: 0212220755; 0212220737; 0212220748; 0212220724

Друкарня: RCR PRINT, Бухарест, Румунія

Redacția: Radu Popescu Nr. 15, Sector 1, București, România

ISSN 1223-1614